ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ XUÂN THƯƠNG

XÂY DỰNG MỘT SỐ BIỆN PHÁP DẠY HỌC SINH HỌC 10 THPT BẰNG TIẾNG ANH

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2018

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ XUÂN THƯƠNG

XÂY DỰNG MỘT SỐ BIỆN PHÁP DẠY HỌC SINH HỌC 10 THPT BẰNG TIẾNG ANH

Lý luận và Phương pháp dạy học bộ môn Sinh học

Mã ngành: 8 14 01 11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Cán bộ hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN THỊ HÀ

THÁI NGUYÊN – 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi, dưới sự hướng dẫn của TS. Nguyễn Thị Hà. Các số liệu trích dẫn đều có nguồn gốc rõ ràng, các kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về những kết quả nghiên cứu trong luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2018

Nguyễn Thị Xuân Thương

Xác nhận của Khoa Chuyên môn **Xác nhận của Cán bộ hướng dẫn**

TS. Nguyễn Thị Hà

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc tới ***TS. Nguyễn Thị Hà****, người đã hết sức tận tâm trong việc định hướng, chỉ đạo, giúp đỡ về mặt chuyên môn cũng như động viên tôi trong suốt quá trình làm luận văn.*

Tôi xin trân trọng cảm ơn quý Thầy Cô lãnh đạo trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, quý Thầy Cô Phòng Sau đại học, trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện cho tôi học tập và nghiên cứu để hoàn thành luận văn này.

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới toàn thể các Thầy giáo, Cô giáo và cán bộ, nhân viên trong bộ môn Lý luận và Phương pháp dạy học Sinh học cũng như trong khoa Sinh học trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã giúp đỡ, đóng góp nhiều ý kiến quý báu và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt thời gian học tập và nghiên cứu tại trường.

Tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới Ban giám hiệu, các Thầy giáo, Cô giáo và các em HS trường THPT Chu Văn An, tỉnh Thái Nguyên đã nhiệt tình giúp đỡ và tạo điều kiện cho tôi tiến hành khảo sát và tổ chức dạy học để hoàn thành các nghiên cứu trong luận văn.

Cuối cùng, tôi xin chân thành cảm ơn gia đình và bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tôi trong suốt thời gian thực hiện luận văn này.

NGUYỄN THỊ XUÂN THƯƠNG

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN i
LỜI CẢM ƠN ii
MỤC LỤC v
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT iv
DANH MỤC CÁC BẢNG, DANH MỤC CÁC HÌNH v
MỞ ĐẦU 1
NỘI DUNG NGHIÊN CỨU
1. Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI.....5
1.1. Vấn đề tích cực hóa trong dạy học 5
1.2. Tổng quan tài liệu 6
1.2.1. Những nghiên cứu ở nước ngoài 6
1.2.2. Những nghiên cứu ở Việt nam.....7
1.3. Cơ sở lý luận của đề tài.....8
1.3.1. Cơ sở lý thuyết của việc xây dựng một số biện pháp dạy học Sinh học 10 bằng tiếng Anh.....8
1.3.2. Phương pháp đóng vai 9
1.3.3. Biện pháp trò chơi quy tắc 10
1.3.4. Biện pháp biểu diễn kịch 11
1.3.5. Tính tích cực 12
1.3.6. Phát huy tính tích cực thông qua phương pháp đóng vai 13
1.4. Cơ sở thực tiễn của đề tài.....13
1.4.1. Phiếu tham khảo ý kiến GV 14
1.4.2. Phiếu tham khảo ý kiến HS.....16
2. Chương 2: QUY TRÌNH THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC MỘT SỐ BIỆN PHÁP DẠY HỌC SINH HỌC 10 BẰNG TIẾNG ANH 18
2.1. Một số nguyên tắc khi xây dựng các biện pháp.....18
2.2. Quy trình thiết kế và tổ chức một số biện pháp dạy học Sinh học 10 bằng tiếng Anh.....19
2.2.1. Biện pháp trò chơi quy tắc 19

2.2.2. Biện pháp biểu diễn kịch 23
2.3. Sử dụng quy trình thiết kế và tổ chức một số biện pháp dạy học Sinh học 10 bằng tiếng Anh.....27
2.3.1. Xây dựng một số trò chơi quy tắc trong dạy học Sinh học 10 bằng tiếng Anh 27
2.3.2. Xây dựng một số hoạt động biểu diễn kịch trong dạy học Sinh học 10 bằng tiếng Anh 40
2.4. Bài giảng ứng dụng các biện pháp dạy học Sinh học 10 bằng tiếng Anh đã đề xuất.....43
3. Chương 3: KIỂM NGHIỆM VÀ ĐÁNH GIÁ.....51
3.1. Mục đích kiểm nghiệm 51
3.2. Nội dung kiểm nghiệm 51
3.3. Phương pháp kiểm nghiệm 51
3.3.1. Cơ sở và đối tượng 51
3.3.2. Quy trình 52
3.4. Kết quả kiểm nghiệm và đánh giá 59
3.4.1. Kết quả kiểm nghiệm bằng phương pháp chuyên gia.....59
3.4.2. Kết quả kiểm nghiệm bằng tổ chức dạy học 61
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....70
1. Kết luận.....70
2. Khuyến nghị 70
TÀI LIỆU THAM KHẢO 72
PHỤ LỤC

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Chữ viết tắt	Đọc là
1	GV	Giáo viên
2	HS	Học sinh
3	PPDH	Phương pháp dạy học
4	TB	Trung bình
5	TC	Tiêu chí
6	THPT	Trung học phổ thông

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng	Tên bảng	Trang
Bảng 3.1	Hệ số tiêu chí trong thang đo tính tích cực của HS trước tác động sư phạm và sau tác động sư phạm	59
Bảng 3.2	Kết quả khảo sát ý kiến chuyên gia về biện pháp trò chơi quy tắc và biểu diễn kịch	60
Bảng 3.3	Kết quả kiểm tra độ tin cậy của thang đo tính tích cực của HS	69

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình	Tên hình	Trang
Hình 1.1	Biểu đồ thực trạng dạy học Sinh học bằng tiếng Anh tại một số trường THPT trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	17
Hình 2.1	Sơ đồ tổng quát quá trình thiết kế và tổ chức trò chơi quy tắc	20
Hình 2.2	Sơ đồ tổng quát quá trình thiết kế và tổ chức biểu diễn kịch	23
Hình 2.3	Minh họa sơ đồ "Dòng năng lượng trong thế giới sống" (tiếng Anh)	34
Hình 2.4	Minh họa sơ đồ "Dòng năng lượng trong thế giới sống" (tiếng Việt)	35
Hình 3.1	Biểu đồ điểm TBTC của 6 bài giảng Sinh học bằng tiếng Anh sau khi thực hiện tác động sư phạm	67
Hình 3.2	Biểu đồ so sánh điểm TB từng TC trước tác động sư phạm và sau tác động sư phạm	68

MỞ ĐẦU

1. Lý do lựa chọn đề tài

Hiện nay, xu thế toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng gia tăng. Cuộc cách mạng Công nghiệp 4.0 đòi hỏi nguồn nhân lực chất lượng cao, có khả năng tiếp nhận các xu thế công nghệ mới, có kiến thức kỹ năng về khoa học, kỹ thuật, toán học, ngoại ngữ, tin học…[6]. Như vậy để hội nhập quốc tế, người lao động cần trang bị rất nhiều kỹ năng. Trong đó, ngoại ngữ là tiêu chí quan trọng đóng vai trò là chìa khóa mở ra cánh cửa hội nhập, tiếp thu tri thức với các nền văn hóa khác.

Việc đưa ngoại ngữ phổ biến trong trường học đang thể hiện rõ quan điểm hội nhập quốc tế của Đảng và Nhà nước được ghi trong Nghị quyết Hội nghị Trung ương 8 khóa XI "Chủ động, tích cực hội nhập quốc tế để phát triển giáo dục và đào tạo, đồng thời giáo dục và đào tạo phải đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế để phát triển đất nước" [1]. Trong quá trình hội nhập đó, ngoại ngữ là công cụ của giao tiếp và tư duy, là bàn đạp hiệu quả nhất đẩy mạnh nhanh quá trình rèn luyện để trở thành "công dân toàn cầu"- công dân với khả năng ngoại ngữ thành thạo, kiến thức rộng và kỹ năng hội nhập.

Trong năm học 2016-2017, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã hướng dẫn "Khuyến khích triển khai thí điểm dạy học song ngữ tiếng Anh đối với môn toán và các môn khoa học tự nhiên tại các trường THPT chuyên và các trường THCS, THPT khác có đủ điều kiện" [4]. Để thực hiện mục tiêu đó, nhiều trường THPT đã triển khai giảng dạy các môn khoa học bằng tiếng Anh, tuy nhiên việc triển khai, vận dụng vào quá trình dạy học không đơn giản bởi nhiều lý do khách quan và chủ quan như trình độ tiếng Anh của GV và HS còn hạn chế, HS chưa hứng thú và chưa tham gia tích cực vào các hoạt động học tập….

Yêu cầu đổi mới dạy học theo hướng phát huy tính tích cực của HS được pháp chế hóa trong Luật Giáo dục (2005) quy định tại điều 5.2 "Phương pháp giáo dục phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, tư duy sáng tạo của người học"[18]. Nghị quyết 29 – NQ/TW Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục cũng nhấn mạnh "Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kỹ năng của người học" [1].

Như vậy yêu cầu của đổi mới PPDH là phải sử dụng các PPDH nhằm phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động và sáng tạo cho HS.

Có thể nói trong lĩnh vực khoa học tự nhiên, Sinh học là môn có nhiều thuận lợi để tiến hành triển khai dạy học bằng tiếng Anh, là một trong các môn có thể áp dụng nhiều PPDH tích cực. Đồng thời Sinh học là môn khoa học thực nghiệm có nhiều hiện tượng gần gũi với đời sống. Do đó, trong quá trình dạy học có thể tìm kiếm được nhiều phương tiện trực quan hỗ trợ. Các hình ảnh trực quan giúp cho việc truyền tải kiến thức bằng ngôn ngữ tiếng Anh trở nên đơn giản hơn. Chương trình Sinh học cấp THPT là chương trình Sinh học đại cương, nghiên cứu các cấp độ tổ chức của sự sống. Trong đó, Sinh học 10 nghiên cứu cấp tổ chức sống đầu tiên là cấp Tế bào. Nội dung chương trình Sinh học 10 tập trung nghiên cứu về cấu trúc, chức năng và các quá trình sống diễn ra ở cấp Tế bào cũng như các quá trình sống diễn ra ở vi sinh vật. Do đó nguồn tài liệu trực quan bằng tiếng Anh về cấu trúc của tế bào và mô hình động các các quá trình diễn ra trong tế bào, vi sinh vật rất phong phú. Đồng thời các thuật ngữ tiếng Anh chuyên ngành được sử dụng trong phần Sinh học Tế bào, Sinh học Vi sinh vật là các thuật ngữ chuyên sâu, rõ ràng. Hơn nữa cách khai thác kiến thức đối với cấp Tế bào ở nhiều tài liệu tiếng Anh khá tương đồng nhau tạo điều kiện thuận lợi cho GV trong việc thiết kế bài giảng.

Tuy nhiên, qua khảo sát bước đầu về thực trạng sử dụng các phương pháp, biện pháp dạy học tích cực trong dạy học Sinh học bằng tiếng Anh còn nhiều hạn chế về tần số và hiệu quả sử dụng. Thực trạng này gây trở ngại cho việc hoàn thành mục tiêu đổi mới giáo dục và yêu cầu đào tạo nguồn nhân lực trong tương lai.

Xuất phát từ những lý do trên, với mong muốn phát huy tính tích cực học tập của HS, chúng tôi chọn đề tài nghiên cứu "**Xây dựng một số biện pháp dạy học Sinh học 10 THPT bằng tiếng Anh**".

2. Mục đích nghiên cứu

Xây dựng được một số biện pháp dạy học Sinh học 10 THPT bằng tiếng Anh nhằm góp phần phát huy tính tích cực học tập của HS.

3. Đối tượng và khách thể nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu: Các biện pháp dạy học Sinh học 10 THPT bằng tiếng Anh.
- Khách thể nghiên cứu: Quá trình dạy học Sinh học 10 ở trường THPT.